

Герасименко Лариса Володимирівна,
завідувач кафедри економічної безпеки
НАВС, кандидат юридичних наук,
доцент

**ДЕРЖАВНА АУДИТОРСЬКА СЛУЖБА УКРАЇНИ
ЯК СУБ'ЄКТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЮДЖЕТНОЇ
БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ**

Фінансова сфера у будь-якій державі є об'єктом корисливих посягань із боку як приватних фізичних, так і службових осіб - представників юридичних осіб або органів державної влади чи місцевого самоврядування. Найбільш вразливою у цьому сенсі є сфера використання бюджетних коштів. Посягаючи на зазначену сферу, зловмисники дисбалансують фінансову сферу держави, що негативно впливає як на фінансову безпеку держави, так і на її національну безпеку

загалом. Парадоксальним у проблематиці забезпечення безпеки бюджетних коштів від злочинних посягань є те, що цим питанням переймається значна кількість різноманітних державних інституцій, зокрема Верховної Ради України, Національної поліції України, Прокуратури України, Національного банку України, Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку, Державної служби фінансового моніторингу України тощо. Причому, незважаючи на постійне анонсування розроблення та запровадження ефективних заходів із забезпечення належного рівня безпеки в зазначеній сфері, позитивних тенденцій донині не спостерігається.

Одним із провідних суб'єктів забезпечення цілісності державних фінансових ресурсів, і як наслідок - забезпечення фінансової безпеки України, є Державна аудиторська служба України (Держаудитслужба), тобто центральний орган виконавчої влади, який реалізовує державну політику у сфері державного фінансового контролю.

Фактично Держаудитслужба - це реорганізована Державна фінансова інспекція України, однією з головних задач якої є здійснення державного фінансового контролю, спрямованого на збереження державних фінансових ресурсів, необоротних та інших активів. На реалізацію зазначеної задачі Держаудитслужба контролює цільове, ефективне використання державних фінансових ресурсів, необоротних та інших активів, цільове використання та своєчасне повернення кредитів (позик), отриманих під державні (місцеві) гарантії.

Зокрема, Держаудитслужба здійснює контроль за достовірністю визначення потреби в бюджетних коштах під час складання планових бюджетних показників та відповідністю взятих розпорядниками бюджетних коштів бюджетних зобов'язань відповідним бюджетним асигнуванням або паспорту бюджетної програми, дотриманням законодавства на всіх стадіях бюджетного процесу щодо державного та місцевих бюджетів, дотриманням законодавства про державні закупівлі тощо.

Необхідність такого контролю пов'язана з тим, що формування та виконання бюджету передбачає певну управлінську діяльність, до якої залучена значна кількість суб'єктів. Причому порушення належного порядку зазначеної діяльності може бути пов'язано як із навмисними діями, так і з

суто суб'єктивним моментом, коли певна службова особа приймає рішення, котре, на її думку, є доцільним, проте за певних обставин виявляється таким, що не має економічного підґрунтя або належного економічного ефекту. До того ж, державні фінанси завжди були та залишаються найбільш незахищеною категорією, порівняно з приватними фінансами.

Дослідження кожної з окреслених функцій зазначеної служби наочно ілюструє її суттєву роль у забезпеченні бюджетної безпеки України. Зазначене зумовлено тим, що доцільність внесення до проекту бюджету певних показників, а також ефективність виконання бюджетів різних рівнів є гарантією забезпечення життєво важливих інтересів держави у фінансовій системі, а саме: недопущення несанкціонованого втручання у фінансову діяльність будь-якого суб'єкта, зокрема держави; збереження та примноження ВВП держави; забезпечення економічної та суспільно-політичної стабільності; недопущення фінансової залежності України від окремого суб'єкта або об'єднання суб'єктів міжнародної співпраці; розроблення й успішна реалізація конкурентоспроможної моделі та стратегії розвитку фінансової, грошово-кредитної, валютної, банківської, бюджетної, податкової, митної, розрахункової, інвестиційної та фондової систем України; налагодження ефективної взаємодії між фінансовими системами України, країн ЄС та інших регіональних утворень і подальша інтеграція до них з урахуванням національних інтересів України; активне стримування інфляційних процесів в економіці та підтримування стабільності національної валюти; побудова ефективного механізму захисту державних фінансів від впливу кримінальних процесів і посягань; забезпечення стабільного зростання цільового фінансування державних програм; суттєве зменшення поширення корупції (передусім у державному апараті) тощо.

Ефективне виконання Держаудитслужбою України покладених на неї задач здатне забезпечити дотримання балансу інтересів особи, суспільства та держави у фінансовій сфері, що є першочерговим завданням держави та її органів. Одним із факторів забезпечення балансу інтересів складових фінансової системи є нейтралізація протиправних посягань у сфері формування та використання фінансових ресурсів держави, адже вони суттєво впливають на цілісність фінансової системи

держави. Така діяльність потребує не лише праці Держаудитслужби України, а й активної участі в цьому процесі всіх органів виконавчої влади, зокрема підрозділів Національної поліції України. Адже в процесі формування та виконання бюджетів відповідного рівня задіяна значна кількість зацікавлених суб'єктів, що передбачає виникнення суспільних відносин між різними спеціальними суб'єктами, яким притаманний різний обсяг повноважень. До таких суспільних відносин, згідно зі ст. 1 Бюджетного кодексу України, належать відносини, що виникають у процесі складання, розгляду, затвердження, виконання бюджетів, звітування про їх виконання та контролю за дотриманням бюджетного законодавства, і питання відповідальності за порушення бюджетного законодавства, а також визначаються правові засади утворення та погашення державного й місцевого боргу.

Отже, діяльність Держаудитслужби України має особливо важливе значення в забезпеченні бюджетної безпеки України. Водночас запорукою її ефективності є активна співпраця з іншими органами виконавчої влади, зокрема Національною поліцією України.